

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 Helsinki
vapaa-ajankalastaja@vapaa-ajankalastaja.fi

LAUSUNTO

16.9.2020

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

VIITE Kirjallinen asiantuntijalausuntopyyntö (E 84/2020 vp) Valtioneuvoston selvitys: Euroopan komission tiedonanto Vuoteen 2030 ulottuvasta biodiversiteettistrategiasta - Luonto takaisin osaksi elämäämme

ASIA Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön (SVK) lausunto EU:n biodiversiteettistrategiaa koskevasta Suomen kannasta

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön lausunto

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) on tutustunut ympäristöministeriön laatimaan perusmuistioon (YM2020-00101) Suomen kannasta. SVK esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

TAUSTAA

EU:n komissio antoi 20.5.2020 tiedonannon vuoteen 2030 ulottuvasta EU:n biodiversiteettistrategiasta – Luonto takaisin osaksi elämäämme (COM (2020) 380 final). Se on komission Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (European Green Deal) aloite. Se on komission esitys globaalin kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda2030:n toteuttamiseen ja osa taloudellista elvytysohjelmaa.

Euroopan komission tiedonannon keskeinen viesti on, että toimia luonnon köyhtymisen pysäyttämiseksi tulee kiirehtiä ja EU:n lainsäädännön toimeenpanon vaikuttavuutta vahvistaa. Strategian pääsisältö kattaa toimet niin luonnonsuojelualueverkoston osalta kuin ekologista kestävyyttä lisäävät toimet suojelualueverkoston ulkopuolella eri toimialojen osalta. Tavoitteena on parantaa erilaisten maa- ja vesielinympäristöjen ekologista tilaa laajalla ennallistamisohjelmalla. Tiedonanto korostaa yhteiskunnallisten rakennemuutosten välttämättömyyttä, jotka osaltaan mahdollistavat tavoitteiden toteutumisen ja varmistavat, ettei oikealla kädellä lisätä ja vasemmalla heikennetä entisestään luonnon monimuotoisuutta.

Luonnon monimuotoisuus eli biodiversiteettistrategia toimii virstanpylväänä, että Euroopan luonnon monimuotoisuus on riittävän elpymisen tiellä vuoteen 2030 mennessä ihmisten, planeetan,

ilmaston ja talouden hyödyksi. Komission tavoitteena on nostaa EU kansainvälisen kestävyyden standardiksi ja johtaa esimerkillä kansainvälisiä neuvotteluita sekä vaikuttaa myös globaalisti ruokajärjestelmien kestävyyden parantamiseksi. Strategian toimeenpanoa tullaan arvioimaan vuonna 2024 ja tarvittaessa esittämään lisätoimia. Strategissa todetaan, että tavoitteiden toimeenpano edellyttää toimia niin kansalaisilta, yrityksiltä, työmarkkinaosapuolilta kuin tutkimus- ja osaamisyhteisöltä sekä vahvoja paikallisen, alueellisen, kansallisen ja Euroopan tason toimia.

SUOMEN KANTA

Peruskanta

Suomi pitää komission esitystä biodiversiteettistrategiasta kunnianhimoisena ja kokonaisvaltaisena strategiana, jolla voidaan saada aikaan merkittäviä parannuksia luonnon monimuotoisuuden tilaan. Strategia on johdonmukainen osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa ja taloudellisen elvytysohjelman politiikkakokonaisuutta sekä vastaa tavoitteiltaan Suomen hallitusohjelman yleisiä tavoitteita monimuotoisuudesta. Komission tärkeimmät ehdotukset ovat suojeltujen alueiden verkon laajentaminen sekä kunnianhimoisen EU:n luonnon ennallistamisohjelman kehittäminen.

Suomi pitää tärkeänä, että kaikki EU:n politiikat edistävät Euroopan luontopääoman säilyttämistä ja ennallistamista ottaen huomioon pitkän tähtäimen kokonaiskestävyys. Suomi pitää hyvänä yhteistyön lisäämistä EU:n Biodiversiteetti- ja Pellolta pöytään -strategioilla sekä niiden toimeenpanossa.

Luonnon monimuotoisuuskadon pysäyttämiseksi on kiinnitettävä erityisesti huomiota kansainvälisen IPBES-paneelin maailmanlaajuisen biodiversiteetin tilaa koskevaan arviossa esitettyihin luonnon kantokykyä heikentäviin taustasyihin: luonnonvarojen ylihyödyntäminen, muutokset maa- ja merialueiden käytössä, ilmastonmuutos, saastuminen sekä haitalliset vieraslajit. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota välillisten muutostekijöiden, kuten kaupungistumisen, väestönkasvun ja yhteiskunnan arvo- ja talouskysymysten vaikutuksiin.

Luonnon monimuotoisuustavoitteita edistävien toimenpiteiden vaikuttavuutta ja sen seurantaa voidaan vahvistaa Euroopan laajuisilla rakenteellisia muutoksia edistävillä politiikkatoimilla. Vaikuttavuutta voidaan lisätä myös edistämällä ilmasto-, vesi-, maaperä sekä biodiversiteettipolitiikan synergiahyötyjä erityisesti maatalous- ja metsä, sekä rakentamisen ja maankäytön politiikan toimenpanossa. Suomi pitää tärkeänä, että EU toimii globaalina edelläkävijänä biodiversiteettipolitiikassa ja, että kansainväliset, EU:n omat sitoumukset ja kansallinen toimeenpano vievät samaan suuntaan.

Tavoitteena tulee olla luonnon monimuotoisuuden ja luonnonvarojen ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä käyttö ja kehitys, joka turvaa paitsi luonnon monimuotoisuuden säilymisen myös tulevien sukupolvien elinmahdollisuudet ja luonnonvarojen kestävään käyttöön perustuvat elinkeinot. On myös muistettava, että taakanjako jäsenmaiden kesken suojelussa ja ennallistamisessa on oltava Suomen kannalta kohtuullinen. Suomi korostaa, että taloudellisen toiminnan, elämisen ja asumisen tulee olla mahdollista koko unionin alueella. EU-jäsenmaiden kesken on suojelussa ja ennallistamisessa pyrittävä mahdollisuuksien mukaan vapaaehtoisuuteen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta priorisoituihin toimiin eri maiden lähtökohtia huomioiden.

VAPAA-AJANKALASTAJIEN NÄKEMYKSET

SVK kannattaa Euroopan komission tiedonannossa esitettyjä biodiversiteettistrategian toimia, joiden tarkoituksena on varmista luonnon monimuotoisuuden elpyminen.
SVK toimii omalta osaltaan monin tavoin näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Rakennamme kosteikkoja, kunnostamme pienvesiä sekä teemme kutualustoja kevätkutuisille kaloille. Roskaantumista vastaan olemme kampanjoineet järjestämällä roskienkeruutapahtumia rannoilla sekä vähentämällä muovipussien käyttöä toiminnassamme. Tällä hetkellä käynnissä oleva jigikierrätyskampanjamme puolestaan tähtää vesistöjen ja rantojen roskaantumisen vähentämiseen sekä materiaalien uudelleenkäyttämiseen.

Vapaa-ajankalastus on suomalaisten tärkein toiminnallinen luontoharrastus ja sillä on merkittävä vaikutus suomalaisten hyvinvoinnin edistäjänä. Siksi uusia suojelualueita muodostettaessa mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon myös kestävän vapaa-ajankalastuksen harrastamisen edellytykset.
Rantojen rakentaminen ja ruoppaaminen on aiheuttanut maamme vesistöissä ja rannoilla erittäin merkittävää monimuotoisuuden vähentymistä. Ympäristöministeriön raportissa ”Rakennetut meren rannat 2005” käy ilmi, että rannikon rantaviivasta on rakennettu 41 %. Useissa kunnissa yli 60 % rantaviivasta on rakennettua. Rantavyöhyke on vesistöjen monimuotoisin ja runsaslajisin osa. Siksi niiden suojelu tulee mielestämme nostaa tärkeään osaan nyt lausunnolla olevassa biodiversiteettistrategiassa.

<u>Energiantuotantoratkaisut</u>
Olemme tyytyväisiä, että kalakannat ja niiden uusiutuminen on huomioitu strategiassa. Virtavesiin ei enää tule rakentaa yhtään uutta vesivoimalaa.

<u>Meriekosysteemien hyvän tilan palauttaminen</u>
Kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia päättyy tänä vuonna. Strategian tärkein tavoite, eli lohi- ja meritaimenkantojen vahvistuminen elinvoimaisiksi ei kuitenkaan ole toteutunut. Itämeren lohi on uhanalaisuuslukitukseltaan vaarantunut ja meritaimen erittäin uhanalainen. Lisäksi meriharjus on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi.
SVK kannattaa esitettyjä toimia meriekosysteemien tilan palauttamiseksi, mutta muistuttaa lohi- ja meritaimenstrategian jatkamisen tarpeesta ja sen toimien tehostamista sekä kiireellisiä toimia meriharjuksen pelastamiseksi.

<u>Makean veden ekosysteemien hyvän tilan palauttaminen</u>
SVK pitää hyvänä, että on tunnistettu vesipuitedirektiivin täytäntöönpanon viivästyminen ja että sen tavoitteiden saavuttamiseksi esitetään nyt lisätoimia. Kannatamme esitettyjä toimia makean veden ekosysteemien tilan palauttamiseksi. SVK korostaa valuma-aluetarkastelun tärkeyttä hyvän tilan palauttamiseen tähtäävien toimenpiteiden tunnustamisessa. Äärimmäisen uhanlaisen ankeriaan pelastamiseksi tulee ryhtyä pikaisiin toimiin. Ankeriaiden alasvaellus mereen, ilman että ne silpoutuvat vesivoimaloiden turbiineissa, on turvattava, jota varten on päivitettävä Suomen ankeriaanhoitosuunnitelma.

<u>Kasvinsuojeluaineet, ravinnepäästöt, luomuviljely ja maisemapiirteet</u>
SVK muistuttaa, että kasvinsuojeluaineiden vesistövaikutuksia on seurattava tarkoin. Ilmastonlämpeneminen voi lisätä tarvetta kasvinsuojeluaineiden käytöllä, jollain ainakin paikallisesti myös vesistövaikutukset kasvaisivat.
Itämeren rehevöitymisen pysäyttämiseksi on Suomen tehtävä kaikki voitava. Kansallisessa rehevöitymisen torjunnassa tärkein tavoite on maatalouden ravinnehuuhtouman pysäyttäminen.

Pilaantumisen vähentäminen
Maankäytöstä, erityisesti ojituksista ja maanviljelyksestä vesistöille aiheutuva kuormitus on heikentänyt ja heikentää yhä maamme vesistöjen tilaa sekä vähentää niiden monimuotoisuutta. Maankäytöstä vesistöihin tuleva kiintoainekuormitus ja vesistöjen tummuminen tulee selkeämmin tunnistaa strategiassa ja kuormituksen estämiseksi tulee esittää lisätoimia.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Olli Saari
toiminnanjohtaja